

SIVILOMBUDET

STATENS VEGVESEN
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Vår referanse
2026/4385

Deres referanse
23/204226-28

Vår saksbehandler
Gjertrud Elisabeth Østbye

Dato
14.09.2026

Svar på høring – forslag til endringer i vegtrafikkloven – overføring av forvaltningsansvaret i saker om førerrett og helse

Jeg viser til høring 29. juni 2026 om forslag til endringer i vegtrafikkloven. Forslaget går i hovedsak ut på at forvaltningsansvaret i saker om førerrett og vurdering av helsekrav flyttes fra politiet til Statens vegvesen.

Ombudet er positiv til endringer som medfører forenkling av dagens forvaltningsprosess i saker om tilbakekall av førerkort. Allerede i SOM-2014-2332 pekte ombudet på at dagens todelte ansvarssystem er komplekst, fragmentert og lite brukervennlig, jf. uttalelsen på s. 5:

«[b]ehandlingen av saker om tilbakekall av førerrett der helsekravene ikke er oppfylt, spesielt den todelte ansvarsmodellen mellom politiet og helsemyndighetene, bør gjennomgå, både ut fra ressurs hensyn og ut fra et rettssikkerhetsperspektiv. Systemet er dessuten vanskelig å få tak i for de involverte.»

Dagens system kan i hovedtrekk skisseres slik:

- Lege, psykolog eller optiker skal melde inn til Statsforvalteren dersom de mener at en person med førerrett ikke oppfyller helsekravene, og dette antas å ha en varighet utover seks måneder.
- Når Statsforvalteren mottar meldingen, skal de vurdere om førerretten bør tilbakekalles helt eller delvis. Dersom Statsforvalteren mener at førerkortet bør tilbakekalles, sendes saken til politiet. Statsforvalteren kommer kun med rådgivende uttalelser og kan ikke fatte vedtak om tilbakekall. Statsforvalteren kan likevel fatte vedtak om dispensasjon fra helsekravene. Klage på disse vedtakene behandles av Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten.
- Når politiet mottar saken fra Statsforvalteren, fattes det eventuelt vedtak om tilbakekall. Politidirektoratet er klageinstans. Ved klage oversender Politidirektoratet saken til Helsedirektoratet for vurdering av de medisinske opplysningene. Vurderingen legges til grunn i klagerunden.
- I tillegg er Statens vegvesen ansvarlig for gjennomføring av kjørevurdering som en del av vurderingen av om helsekravene er oppfylt. Lege mv. kan anmode om slik

kjørevurdering, men Statsforvalteren bestemmer om det skal skje. Vegvesenets vurdering er heller ikke et vedtak, men en sakkyndig uttalelse om hvorvidt førerretten bør tilbakekalles eller ikke.

Ombudet opplever fremdeles kompleksiteten i forvaltningssystemet som en aktuell problemstilling. Vi mottar jevnlig henvendelser og klager fra innbyggere som ikke forstår dagens system. Spørsmålene kan gjelde hvem som har ansvar for saken, hvem som har vedtaksmyndighet, hvem de kan klage til – eller om det i det hele tatt er mulig å klage. Et tilbakevendende spørsmål er om det er legen, Statsforvalteren eller Statens vegvesen som kan fatte vedtak om tilbakekall. En annen gjentakende problemstilling er manglende klageadgang over de rådgivende uttalelsene som Statsforvalteren og Statens vegvesen avgir.

Endringsforslagene innebærer blant annet at Statens vegvesen vil være mottaker av alle meldinger om ikke-oppfylte helsekrav, og at vegvesenet selv vil ha ansvar for de medisinfaglige vurderingene. I tillegg vil vedtak om tilbakekall og dispensasjon fra helsekravene også treffes av vegvesenet.

Ombudet mener at forslagene vil gjøre det lettere for den saken gjelder å ivareta sine interesser. Det vil bli enklere å forstå hvor saken til enhver tid befinner seg, hvem man kan henvende seg til ved spørsmål, hva man kan klage på og hvor klagen skal sendes.

Ombudet påpeker at det vil være viktig at den medisinskfaglig kompetansen i saksbehandlingen ikke blir svekket ved den omleggingen som her er foreslått. Ombudet har i den forbindelse merket seg at forslaget innebærer at Vegdirektoratet som klageinstans må be Helsedirektoratet om en faglig uttalelse før endelig vedtak fattes. Det er imidlertid mer uklart hvordan forslaget ivaretar den helsefaglige kompetansen hos Statens vegvesen som førsteinstans. Under punkt 5.4 i høringsnotatet nevnes riktignok tiltak som opplæring og muligheter for overføring av personell og fagkompetanse fra statsforvalterne til Statens vegvesen. Dersom Statens vegvesen alene skal ha ansvaret for de medisinske vurderingene som førsteinstans, mener ombudet at vegvesenet må ha den nødvendige medisinskfaglige kompetansen allerede fra det tidspunktet endringene trer i kraft.

11.09.2026

Hanne Harlem
sivilombud

Dette brevet er godkjent etter gjeldende interne rutiner og har derfor ikke håndskrevet underskrift.